

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

**Кафедра міжнародного бізнесу**

**Прохорова Марина Едуардівна  
Лотарєв Андрій Григорович**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
до виконання випускної кваліфікаційної роботи  
здобувачами освітнього ступеня  
бакалавр  
Галузь знань 29 «Міжнародні  
відносини» Спеціальність 292  
"Міжнародні економічні відносини"  
Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»**

Затверджено на засіданні  
кафедри міжнародного бізнесу  
Протокол № 5 від 22.03.2024 р.

**Київ - 2024**

Рецензенти:

**Стежко Н.**, д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;

**Коваленко Ю.** к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств Національного авіаційного університету

**Прохорова М.Е., Лотарєв А. Г.**

Рекомендації щодо підготовки випускної кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня бакалавр міжнародних економічних відносин. Київ: Університет «КРОК» 2024. 44 с.

Ці методичні рекомендації окреслюють вимоги та стандарти щодо підготовки та оформлення основних елементів бакалаврської роботи: зміст, заголовки, графічні матеріали, таблиці, формули тощо, а також етапи виконання та захисту бакалаврської роботи.

© Прохорова М.Е., Лотарєв А.Г. 2024  
© Університет «КРОК», 2024

## ЗМІСТ

|                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП .....                                                                        | 4  |
| 1. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ.....                                      | 4  |
| 2. ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ТА КЕРІВНИКА БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ .....               | 9  |
| 3. СТРУКТУРА, ЗМІСТ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ .....                 | 11 |
| 4. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ.....                          | 17 |
| 5. ПОДАННЯ, ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ .....                         | 20 |
| 6. ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....                                    | 21 |
| 7. СКЛАДОВІ ОЦІНКИ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ.....        | 26 |
| 8. ТЕМАТИКА НАПРЯМІВ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ .....                                     | 27 |
| 9 . АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ .....                                                 | 28 |
| 10. ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ТА ЗБЕРІГАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ .....                          | 29 |
| ДОДАТОК А.....                                                                     | 30 |
| Зразок заяви на затвердження теми бакалаврської роботи.....                        | 30 |
| ДОДАТОК Б .....                                                                    | 31 |
| ЗРАЗОК завдання на випускний кваліфікаційний проєкт (роботу) студентів.....        | 31 |
| ДОДАТОК В .....                                                                    | 35 |
| ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ВКР .....                                            | 35 |
| Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел до наукової роботи..... | 36 |
| ДОДАТОК Д.....                                                                     | 38 |
| Як брошурувати матеріали випускної кваліфікаційної роботи.....                     | 38 |
| ДОДАТОК Є .....                                                                    | 39 |
| Зразок змісту .....                                                                | 39 |
| ДОДАТОК Ж .....                                                                    | 40 |
| Зразок декларації доброчесності.....                                               | 40 |
| ДОДАТОК З.....                                                                     | 41 |
| Зразок відгука наукового керівника, що має міститися у завданні додатку Б.....     | 41 |
| ДОДАТОК І .....                                                                    | 42 |
| Зразок оформлення реферату .....                                                   | 42 |
| ДОДАТОК К .....                                                                    | 44 |
| Приклад оформлення анотації.....                                                   | 44 |

## **ВСТУП**

Методичні вказівки до підготовки та захисту випускної кваліфікаційної роботи регламентують організацію освітнього процесу на завершальному етапі професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр». Положення розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.08.2017 № 2145-VIII; Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Закону України «Про авторське право та суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-XII; Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації» (чинна, редакція від 02.07.2020); Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ від 10.05.2018 р. №347, від 03.03.2020 р. №180, від 24.03.2021 р. №365); внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. №759; Стандарту вищої освіти; Аналітичної записки щодо запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності, розробленої В. Бахрушиним, рекомендованої до використання листом МОН від 20.05.2020 р. №1/9-263 «Положення про організацію навчального процесу в Університеті «КРОК» та інші чинні нормативно-правові акти у сфері вищої освіти.

Здобувач вищої освіти ОС бакалавр (далі – здобувач) готує кваліфікаційну роботу як власний проект за стандартною в Університеті економіки та права «КРОК» процедурою, в рамках якої планує свої дії з урахуванням індивідуальних здібностей і навичок.

Методичні рекомендації є основою, яка встановлює єдині вимоги до якості бакалаврської роботи та організації її підготовки. Порядок захисту бакалаврської роботи визначається Положенням про екзаменаційну комісію, затвердженого Вченою радою Університету економіки та права «КРОК» 16.10.2014 р. Протоколом №2.

Підготовка та захист бакалаврської роботи здійснюється здобувачами вищої освіти українською мовою, які навчаються в університеті за відповідними програмами.

Відповідальність за відповідність теми бакалаврської роботи профілю спеціальності та спеціалізації підготовки бакалаврів несуть науковий керівник бакалаврської роботи, керівник проєктної групи (гарант) освітньої програми та завідувач випускаючої кафедри. а також за керівництво та організацію її підготовки.

## **1. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ**

Сучасна багатоступенева підготовка студентів у ЗВО завершується написанням та захистом випускної кваліфікаційної роботи (ВКР).

Успішний захист випускної бакалаврської роботи є основною вимогою надання молодому фахівцю відповідного кваліфікаційного ступеня.

Кваліфікаційна бакалаврська робота передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій щодо розв'язання актуальної науково-економічної або іншої проблеми, відповідно до спеціальності (спеціалізації за наявності), синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти в рамках певної освітньої програми і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та (або) подальшу навчальну діяльність.

Тому підготовка бакалаврської роботи та її захист перед екзаменаційною комісією (ЕК) є важливим і відповідальним етапом підготовки бакалавра з міжнародних економічних відносин. Кваліфікаційна бакалаврська робота відповідно до стандарту бакалаврів зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», який затверджено МОН України 4 березня 2020 р., передбачає розв'язання складної задачі або проблеми у сфері міжнародних економічних відносин, що потребує здійснення досліджень та/або інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

Написання бакалаврської роботи має базуватись на використанні матеріалів, наданих органами державної влади чи компанією, де працював/працює чи проходив переддипломну практику студент. У роботі має бути представлено практичне вирішення завдань, поставлених в рамках загальної мети дослідження. Робота має містити відомості про апробацію чи практичне застосування результатів бакалаврського дослідження.

Щоб написати якісну бакалаврську роботу, студент повинен:

- мати необхідні теоретичні знання та навички наукового дослідження;
- оволодіти методикою проведення дослідження;
- вміти застосовувати отримані результати в практичній діяльності.

Матеріали для бакалаврської роботи можуть бути надані органами державної влади чи компанією, де працював/працює чи проходив науково-виробничу практику студент.

Результати дослідження повинні бути апробовані або застосовані в практичній діяльності.

Захист бакалаврської роботи є важливим етапом оцінки рівня підготовки студента-випускника.

Завданням бакалаврської роботи є ґрунтовне висвітлення проблеми з галузі міжнародних економічних відносин. Аналіз проблеми, що міститься в бакалаврській роботі, повинен мати самостійний та об'єктивний характер.

Повнота і всебічність такого аналізу залежать від опрацювання та критичного осмислення максимальної кількості існуючих джерел літератури.

При підготовці бакалаврської роботи студент повинен продемонструвати вміння самостійно опрацьовувати усі види документів і наукових досліджень, зокрема, зарубіжних авторів, аналізувати і узагальнювати матеріал, робити самостійні адекватні висновки, що відображають власний доробок автора бакалаврської роботи.

Написання ВКР передбачає виконання таких завдань:

- поглиблення, систематизацію та закріплення знань, набутих в процесі навчання;
- розвиток навичок та умінь здійснення інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької діяльності для вирішення прикладних проблем тематики дослідження;
- опанування теоретичними знаннями за темою випускної кваліфікаційної роботи – на основі вивчення та систематизації сучасної спеціальної літератури вітчизняних та зарубіжних авторів, проведення її критичного аналізу, узагальнення історичного та гносеологічного аналізу;
- розвиток умінь вести науковий пошук, узагальнювати різні пропозиції (точки зору, методичні підходи, концепції), чітко аргументувати власну точку зору з досліджуваної проблеми;
- набуття вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію, викладеного в спеціальній літературі, передового досвіду науковців та практиків до умов діяльності об'єкту дослідження;
- закріплення практичних навичок проведення досліджень, формування його методичного забезпечення – з урахуванням сутності поставленої проблеми та обмежень, що мають тісний зв'язок з діяльністю об'єкту дослідження;
- опанування навичками логічного, аргументованого та послідовного обґрунтування висловленої пропозиції стосовно проблеми, що вирішується, проведення планових і прогнозних розрахунків на базі сучасного методичного забезпечення, оцінювання ефективності висловленої пропозиції;
- оволодіння системним підходом, сучасною методологією, методичним інструментарієм та технологічними прийомами обґрунтування власних пропозицій, оцінки їх наслідків, впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність конкретного підприємства (організації, установи).

Формування об'єкта і предмета дослідження є обов'язковим елементом ВКР.

Об'єкт дослідження — це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обрані для вивчення. У разі, коли цю частину об'єктивної реальності обирають темою дослідження, вона стає предметом дослідження. Предмет — це те, що міститься в межах об'єкта. Предмет дослідження — це теоретичне відтворення об'єктивної дійсності, тих суттєвих зв'язків та

відношень, які підлягають безпосередньому вивченню у ВКР, є головними, визначальними для конкретного дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього і спрямована основна увага здобувача, саме предмет дослідження визначає тему випускної кваліфікаційної роботи, яка зазначена на титульному аркуші як її назва. Об'єкт та (або) предмет дослідження обов'язково мають бути новими.

Процес підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти елементів наступних компетентностей:

#### **Інтегральна компетентність:**

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

#### **Загальні компетентності:**

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

#### **Спеціальні компетентності**

СК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг

кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

### **Програмні результати навчання:**

РН 2 Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

РН 3 Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН 4 Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН 5 Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН 7 Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 8 Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

РН 9 Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН 11 Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.



РН 12 Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН 13 Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

РН 14 Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

РН 16 Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

РН 24 Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

РН 25 Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

## **2. ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ТА КЕРІВНИКА БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ**

**Тематика бакалаврських робіт** розробляється та щорічно оновлюється кафедрою міжнародного бізнесу з урахуванням особливостей поточного стану міжнародних економічних відносин.

**Вибір теми** дослідження є важливим елементом у підготовці бакалаврської роботи і значною мірою є запорукою успіху. Вибір теми, вочевидь, є найбільш відповідальним етапом у науковій діяльності, який здійснюється студентом самостійно з запропонованого кафедрою переліку у бакалавратурі. Студент подає на кафедру міжнародного бізнесу заяву за встановленою формою (додаток А). Заява повинна містити конкретну тему бакалаврської роботи з візою наукового керівника про погодження.

Обравши тему, бакалаврант має усвідомити сутність запропонованої ідеї, її новизну й актуальність, значущість. Це полегшує оцінку і остаточне закріплення обраної теми. Не менш важливою є проблема формулювання остаточної назви роботи. Назва бакалаврської роботи повинна містити об'єкт і предмет дослідження, назву задачі, що вирішується. Основною вимогою до теми бакалаврської роботи є її наукова актуальність та доцільність для наукового пошуку. Бакалаврська робота, у порівнянні з курсовою, яка є узагальненням попередніх наукових пошуків, повинна включати більш широкий чи глибший спектр дослідження, що спрямовує майбутнього фахівця на теоретичне переосмислення його наукового доробку, формування і аргументацію його власного бачення досліджуваної проблеми.

**Науковий керівник** бакалаврської роботи:

- надає допомогу студенту в **остаточному формулюванні теми**, складанні плану роботи та програми відбору необхідного матеріалу;
- рекомендує студенту спеціальну, нормативну літературу та інформаційні джерела за обраною темою бакалаврської роботи;
- регулярно консультує студента, а за необхідності організовує консультації у інших викладачів інституту, контролює протягом усього періоду графік виконання бакалаврської роботи, її якість та своєчасність написання;
- дає відгук на бакалаврську роботу по її завершенні.

Науковий керівник повинен допомогти студенту визначити найбільш ефективні шляхи дослідження, всебічно стимулювати його творчість і самостійність при виконанні бакалаврської роботи.

ВКР виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, передового досвіду з міжнародних економічних відносин, результатів власних досліджень з метою вирішення визначених професійних завдань, а також містить результати теоретичних, експериментальних досліджень.

Після опрацювання джерел студент складає план, який узгоджується з науковим керівником, гарантом освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний бізнес», завідувачем кафедри міжнародного бізнесу (далі – завідувач кафедри). Розгорнутий план зазначається у **Бланку-завданні** на ВКР студентів (далі – Завдання) (дод. Б), який, за погодженням наукового керівника, може корегуватися, про що робляться відповідні записи у затвердженому варіанті. У Завданні зазначаються прізвище, ім'я по батькові студента, фіксуються тема і план, мета завдання, графік виконання, а також термін подання готової роботи на кафедру. Завдання підписують науковий керівник і студент, затверджує завідувач кафедри. Бланк-завдання з висновком наукового керівника стосовно виконання вимог до змісту та дотримання графіка подається в АК разом із завершеною бакалаврською роботою.

#### **Основні етапи виконання ВКР:**

1. Вибір теми й об'єкта дослідження, затвердження теми.
2. Розробка завдання на ВКР, складання календарного плану виконання.
3. Відбір інформаційних джерел та їх опрацювання, складання плану.
4. Збирання фактичного матеріалу під час стажування на об'єкті дослідження.
5. Обробка фактичного матеріалу із застосуванням новітніх інформаційних технологій.
6. Апробація матеріалів дослідження (доповідь на студентській науковій конференції, підготовка наукових статей, методичних матеріалів для впровадження у навчальний процес тощо).
7. Написання першого варіанта роботи, подання його для ознайомлення науковому керівникові.
8. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта, оформлення ВКР.

9. Подання роботи для ознайомлення керівництву об'єкта дослідження, отримання відзиву.
10. Подання роботи на кафедру.
11. Попередній захист ВКР на кафедрі.
12. Зовнішнє рецензування роботи.
13. Захист випускної кваліфікаційної роботи у АК .

Якщо відбуваються зміни та уточнення до теми / об'єкту ВКР, відповідно змінюється Завдання.

Завдання на ВКР студент визначає разом з науковим керівником після затвердження теми, до початку проходження виробничої (переддипломної) практики та фіксує їх у щоденнику практики, де зазначається календарний план виконання кожної складової та завдання наукового дослідження за проблемами реального підприємства.

Після остаточного узгодження теми ВКР з науковим керівником студент подає заяву на ім'я завідувача кафедри, в якій зазначає назву теми і повну назву об'єкта дослідження (Дод. В).

У період написання ВКР питання щодо стану їх підготовки студентами та дотримання ними календарного графіку підготовки ВКР систематично заслуховуються на засіданнях кафедри.

### **3. СТРУКТУРА, ЗМІСТ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ**

Оскільки бакалаврська робота є кваліфікаційною працею, її оцінюють не тільки за теоретичною науковою цінністю, актуальністю теми і прикладною значущістю отриманих результатів, а й за рівнем загальнометодичної підготовки, що передусім знаходить відображення в її композиції.

**Структура бакалаврської роботи** повинна містити:

- титульний аркуш;
- анотація;
- реферат;
- зміст (план);
- вступ;
- основну частину (зміст роботи викладений у розділах, підрозділах);
- висновки;
- список використаних джерел літератури;
- декларація доброчесності;
- додатки (за необхідності).
- презентація

**Титульний аркуш** бакалаврської роботи містить назву навчального закладу, де виконана робота (Київський національний університет імені Тараса Шевченка); прізвище, ім'я, по-батькові автора, назву роботи; науковий

ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника (див. додаток № 1).

**Зміст (план)** подають на початку бакалаврської роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, пунктів, параграфів, зокрема вступу, розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел літератури, додатків і т.д.

**Вступ** – дуже відповідальна частина бакалаврської роботи, оскільки він містить усі необхідні кваліфікаційні характеристики дослідження. За обсягом він складає, як правило, 3-5 сторінок. У вступі подають загальну характеристику бакалаврської роботи в рекомендованій нижче послідовності.

*Актуальність теми.* Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) чітко, аргументовано обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, особливо на користь України.

*Актуальність* – обов'язкова вимога до будь-якої бакалаврської роботи. Тому цілком зрозуміло, що вступ до неї починають з обґрунтування актуальності обраної теми. Вміння обрати тему, правильно її зрозуміти й оцінити з точки зору своєчасності й соціальної значущості характеризує наукову зрілість і професійну підготовку автора бакалаврської роботи. Для висвітлення актуальності достатньо однієї сторінки, де висвітлюють головне – сутність проблемної ситуації. Чітко й однозначно визначити наукову проблему і, таким чином, сформулювати її суть буде неважко, якщо студенту вдасться показати, де пролягла межа між знанням і незнанням з предмету дослідження.

*Мета і завдання дослідження.* Від формулювання наукової проблеми і доведення, що та частина проблеми, яка є темою даної праці, ще не розроблена і не висвітлена у спеціальній літературі, логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також зазначення конкретних завдань, які будуть вирішуватися відповідно до визначеної мети. Це звичайно роблять у формі перерахунку (вивчити..., описати..., встановити..., виявити..., вивести залежність... і т.ін.). Формулювати завдання необхідно якомога ретельніше, оскільки описання їхнього вирішення становить зміст розділів бакалаврської праці. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для її досягнення. Мета роботи звичайно тісно переплітається з назвою бакалаврської роботи і повинна чітко вказувати, що саме вирішується в бакалаврській роботі. Тут подається формулювання об'єкту та предмету дослідження, що є обов'язковим елементом вступу.

*Об'єкт* – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. *Предмет* міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, яка позначається на титульному аркуші як її назва.

*Методи дослідження.* Подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. Рекомендовано використання економіко-математичних моделей для дослідження окремих аспектів бакалаврської роботи.

У вступі описуються й інші елементи наукового процесу. До них, зокрема, відносять посилання, на якому саме фактичному матеріалі виконана дана праця. Тут дається характеристика основних джерел отримання інформації (офіційних, наукових, літературних, бібліографічних). Студент має окреслити основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, слід назвати ті питання, що залишилися невирішеними, довести необхідність підготовки бакалаврської роботи. Підкреслюємо, що історіографічний огляд є обов'язковою частиною вступу, де студент дає оцінку всіх скільки-небудь значних праць, що торкаються теми його дослідження, висвітлюючи як позитивні моменти, так і недоліки цих робіт, а то і помилкові положення (якщо вони є).

У розділах **основної частини** бакалаврської роботи власне проводиться дослідження і узагальнюються його результати. Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі бакалаврської роботи та повністю її розкривати. Кожен розділ бакалаврської роботи закінчують короткими висновками.

*Перший розділ* (обсяг якого складає не більше 20-25 сторінок друкованого тексту, викладеного в двох-трьох підрозділах) повинен містити:

- виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність та зміст предмету досліджуваної теми, виходячи з цілей і завдань бакалаврської роботи;
- розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел;
- визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язуванню. Цей розділ повинен скласти теоретичну основу для другого та третього розділу. У першому підрозділі розглядається сутність досліджуваної проблеми та ступінь її розробки, аналізуються сучасні концепції, визначаються дискусійні аспекти та невирішені питання щодо проблематики дослідження. В наступних підрозділах викладаються теоретичні та методичні основи розробки обраної теми, робиться літературний огляд, аналізуються різні точки зору, сутність явищ. Теоретичне обґрунтування має визначити роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності організації.

Цей розділ повинен являти собою не виклад загальновідомих положень з навчальних дисциплін, а бути аналізом теорії за темою, обраною студентом. При цьому студент критично усвідомлює факти, дає їм власну оцінку. Теоретична сторона проблеми, що наведена у першому розділі, повинна

продемонструвати рівень знань студента, його ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом до розв'язання поставлених у роботі завдань.

У *другому розділі* бакалаврської роботи проводиться аналіз стану досліджуваної проблеми. Структура та зміст другого розділу носять аналітичний характер і залежать від специфіки бакалаврської роботи. Мета цієї частини розділу – обґрунтувати проблему та сформулювати напрями вирішення проблем зазначених в Розділі 1.

Для скорочення тексту викладу розділу студент повинен широко використовувати фактичний матеріал у вигляді таблиць, малюнків, схем та графіків. Щоб уникнути поверхневого викладу матеріалу в цьому розділі необхідно постійно зіставляти цілі та завдання бакалаврської роботи з отриманими результатами аналізу. Тому, студент з фактичного матеріалу повинен відібрати найбільш суттєвий, обмежуючи при необхідності обсяг дослідження або звужуючи коло проблем, що розглядаються.

Розділ повинен закінчуватись переліком основних проблем об'єкту дослідження та можливих шляхів їх розв'язування. Обсяг другого розділу не повинен перевищувати 25-30 сторінок друкованого тексту.

У *третьому розділі* на основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей у відповідності з темою бакалаврської роботи. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу.

У цьому розділі визначаються обумовлені результатами дослідження тенденції в динаміці досліджуваних проблем і явищ, обґрунтовуються прогностичні оцінки щодо перспектив розвитку досліджуваних процесів. Пропозиції, що направлені на удосконалення діяльності об'єкту дослідження є результатом розв'язання сформульованих в аналітичній частині задач. Кожна пропозиція має бути представлена у вигляді обґрунтованих конкретних рекомендацій і пропозицій.

Обсяг третього розділу повинен складати не більше 20-25 сторінок друкованого тексту.

Загальні **висновки** бакалаврської роботи виконують роль закінчення, обумовленого логікою проведення дослідження у формі синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. Цей синтез – *послідовне, логічно струнке викладення отриманих підсумкових результатів та їх співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями, поставленими у вступі*. Тут міститься так зване «вивідне» знання, яке є новим стосовно до вихідного знання. Саме воно виноситься на обговорення і оцінку при захисті бакалаврської роботи.

Висновки повинні містити:

- короткі підсумки за результатами теоретичного та прикладного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних та негативних сторін, а також нереалізованих можливостей;
- перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта досліджень;
- отримані якісні та кількісні показники;

➤ економічний та соціальний ефект, отриманий при можливій реалізації запропонованих в бакалаврській роботі заходів.

Висновки рекомендується починати словами: «розглянуто», «встановлено», «показано», «доведено» тощо. Обсяг висновків має складати 3-5 сторінок друкованого тексту.

**Список використаних джерел** систематизується у відповідності з характером документів і літератури і розміщується за правилами, поданими нижче.

**Добір матеріалів і написання роботи.** Визначення і добір матеріалів для бакалаврського дослідження – досить важливий етап у написанні наукової роботи. Літературу студент добирає самостійно, консультуючись з науковим керівником. Важливо визначити головну і допоміжну літературу, і в першу чергу, монографії дослідження, які мають розділи, що стосуються окремих питань бакалаврської роботи. Необхідна література може бути підібрана за каталогами наукових бібліотек: систематичними, предметними, алфавітними. Крім того, в доборі літератури можуть стати корисними тематичні бібліографічні покажчики, а також списки літератури, що наводяться у монографічних виданнях.

Вивчаючи літературу, слід виписувати окремі положення, факти і цифрові дані, аналізувати, порівнювати, узагальнювати. Накопичені матеріали систематизуються і розподіляються за відповідними розділами і параграфами. Працюючи над відібраним матеріалом, студент аналізує його, з допомогою наукового керівника здійснює відповідну статистичну обробку, досліджує і визначає важливі закономірності руху міжнародних економічних відносин.

У процесі роботи над вихідним фактичним матеріалом студент зобов'язаний показати вміння робити групування і порівняння статистичних даних, будувати таблиці і графіки, застосовувати різні методи обробки фактичного матеріалу.

**Додатки.** За необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття бакалаврської роботи: повний текст деяких важливих документів, таблиці допоміжних цифрових даних, ілюстрації допоміжного характеру, перелік термінів, скорочень тощо.

Бакалаврська робота повинна відповідати певним вимогам за стилем викладу матеріалу. Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і, в той же час, найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються.

У тексті не повинно бути виразів типу: «я вважаю», «мені здається», «у нас прийнято» тощо. Замість них рекомендуються вирази: «на думку автора», «вважається доцільним», «як свідчить проведений аналіз» тощо.

Матеріал викладається грамотно, простим науковим стилем, не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами. Не допускається просте переписування літературних джерел.

Загальний обсяг запозиченого матеріалу (за наявності посилань на першоджерела) у бакалаврській роботі не повинен перевищувати 25%.

Запозичення та цитування без посилань на першоджерела (*plagiat*) забороняється. Наявність понад 10% запозичень без посилань на першоджерела в тексті бакалаврської роботи є підставою для незадовільної оцінки наукового дослідження та недопуску роботи науковим керівником до захисту перед Екзаменаційною комісією.

### Структура презентації

Здобувач повинен підготувати ілюстративні матеріали у вигляді презентації PowerPoint та роздаткові матеріали з таблицями, схемами, графіками, діаграмами тощо, на які автор має посылатися у своїй доповіді, а також основні висновки та пропозиції, сформульовані за результатами здійсненого дослідження. Студент самостійно визначає кількість і зміст ілюстрацій, але погоджує це з керівником ДР.

Презентація має складатися з 12-14 слайдів. У всій презентації шрифт має бути 24 кегля Times New Roman і не більше 12 рядків на слайді.

Студенти повинні дотримуватися структури презентації, наведеної в таблиці 5.1. Загальна кількість слайдів не має певних обмежень, але слід дотримуватися відповідного хронометражу.

Презентація також повинна містити відповіді на основні коментарі керівника ДР та рецензента. Доповідь студента про захист ДР займає 10-15 хвилин.

Роздатковий матеріал друкувати окремо на аркушах формату А4. Титульна сторінка повинна містити назву теми, ПІБ здобувача та керівника ДР. Таблиці та ілюстрації мають бути пронумеровані порядковими номерами в роздаткових матеріалах. Студент повинен підготувати папку з роздатковим матеріалом для кожного члена комісії із захисту.

Рішення про оцінювання ДР приймається на закритому засіданні комісії із захисту та оголошується на відкритому засіданні головою комісії із захисту в день захисту, а також рішення комісії із захисту про присвоєння ступеня магістра. Оголошена оцінка є остаточною та оскарженню не підлягає.

У разі оцінювання захисту ДР незадовільним, комісія із захисту визначає можливість подання здобувачем заявки на повторний захист відповідної наукової роботи або у доопрацьованому варіанті, або на основі підготовки нової ДР за темою, визначеною кафедрою.

Здобувач, який не захистив магістерську роботу, має право пройти її повторний захист протягом одного року після завершення наукового дослідження. Повторний захист ДР проводиться на платній основі.

Якщо здобувач не захистив магістерську роботу з поважних причин (підтверджених відповідними документами), ректор вищого навчального закладу може продовжити термін навчання до наступного дня роботи комісії із захисту, але не більше ніж на один рік.

Таблиця 3.1.



### Структура презентації

| № слайду                        | Зміст                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Рекомендована тривалість (хв.) |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Слайд № 1                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Тема ДР</li> <li>• Прізвище студента</li> <li>• Прізвище наукового керівника</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                 |                                |
| Слайд № 2                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Об'єкт дослідження – компанія або сфера</li> <li>• Предмет дослідження – проект, процеси</li> <li>• Коротка інформація про компанію/сферу, на базі якої виконується дипломна робота (наприклад, назва компанії, сфера діяльності, положення на ринку, чисельність персоналу, посада автора дипломної роботи в цій компанії).</li> </ul> | 1 – 2                          |
| Слайд № 3                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Діагностика проблемних питань</li> <li>• Цілі та завдання дипломної роботи.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 – 4                          |
| Слайди № 4-6                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Запропонована методологія, обґрунтування та власні внески</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                    | 4 - 6                          |
| Слайди № 7 –8                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Результати впровадження</li> <li>• Висновки</li> <li>• Рекомендації</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                          | 3                              |
| Слайд № 9                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Заключні коментарі</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                |
| Загальна тривалість презентації |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 15 хв.                         |

## 4. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

Бакалаврська робота оформлюється на аркушах білого паперу формату А4 (210\*297мм). Текст набирається на персональному комп'ютері за допомогою текстового редактора WORD або інших більш потужних редакторів: **шрифт** – Times New Roman, **розмір** – 14, **інтервал** – 1,5; **поля**: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; **вирівнювання** – по ширині. Текст бакалаврської роботи розташовується на одному боці стандартного аркуша паперу. Сторінки нумеруються у правому верхньому куті, номер сторінки на титульному аркуші не вказується, але входить до загальної кількості сторінок роботи. Схеми, графіки, малюнки та формули виконують відповідними засобами текстових та графічних редакторів.

**Загальний обсяг основного тексту** (без переліку літератури і додатків) – 80-85 сторінок друкованого тексту.

**При оформленні бакалаврської роботи необхідно дотримуватись таких вимог:**

1. Текст бакалаврської роботи повинен бути розподіленим на розділи та підрозділи. Назви розділів повинні бути змістовними і виділятися великими літерами, а підрозділів – малими літерами за виключенням першої великої літери, з якої починається назва. При цьому перенесення та підкреслювання в заголовках не допускаються, крапка в кінці заголовка не ставиться. Розділам присвоюють номер, позначений арабською цифрою з крапкою. Підрозділи повинні бути пронумеровані в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається із номера розділу та порядкового номеру підрозділу, що розділяються крапкою. В кінці номера підрозділу також ставиться крапка. Відстань між заголовками та текстом повинна бути не менше 15 мм.

2. Назви вступ, заголовки кожного розділу, висновків, переліку літератури та інших інформаційних джерел, додатків починаються з нової сторінки, а заголовки підрозділів – на тій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

3. Нумерація сторінок тексту повинна бути єдиною від титульної сторінки до останньої сторінки додатку, але цифри на сторінках проставляють з першої сторінки вступу. Сторінки нумерують у правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці.

4. Рисунки, схеми, діаграми, графіки та таблиці розміщують як на одній сторінці з друкованим текстом, так і на окремих сторінках, відразу після посилання на них за текстом. При використанні таблиць, рисунків з літературних джерел чи зроблених за даними цих джерел, обов'язково потрібне посилання на відповідні джерела.

Усі таблиці нумеруються в межах кожного розділу двома арабськими цифрами, які роз'єднані крапкою. Перша з них вказує номер розділу, друга – порядковий номер таблиці у цьому розділі. Кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок, який розміщується безпосередньо над таблицею. Ліворуч над тематичним заголовком пишуть слово «Таблиця» і вказують її номер, перша цифра – номер розділу, друга – номер таблиці, наприклад:

**Таблиця 1.1**

**Заголовок таблиці**

| Шапка |  |  |  |  |  | Заголовки граф    |
|-------|--|--|--|--|--|-------------------|
|       |  |  |  |  |  | Підзаголовки граф |
| Рядки |  |  |  |  |  |                   |
|       |  |  |  |  |  |                   |
|       |  |  |  |  |  |                   |
|       |  |  |  |  |  |                   |

Джерело: [11]

Якщо таблиця розміщується на двох і більше сторінках, то її номер та заголовок вказують лише на першій сторінці, а на усіх наступних над таблицею вказується «продовження таблиці 1.1».

Таблиці і рисунки, що за розміром займають цілу сторінку, виконуються на окремих листках, які нумеруються послідовно в залежності від зв'язку їх з текстом або виносяться в додатки з відповідним посиланням у тексті.

5. При використанні рисунків та графіків слово «Рис.» з номером розташовують під рисунком або графіком і назву ілюстрації записують поряд, перша цифра – номер розділу, друга – номер рисунка, наприклад:

*/РИСУНОК/*

Рис. 2.1. Географічна структура ПП, отриманих Україною у 2011-2016 рр.  
Джерело:[12].

6. Якщо рисунки та таблиці розміщують повернутими на сторінці, то вони мають бути зорієнтованими по її лівому полю.

7. Формули нумерують у межах розділу арабськими цифрами справа від формули та заключають у круглі дужки. Позначення кожного символу формули або коефіцієнта розшифровують у вигляді колонки з нового рядка. При цьому перший рядок експлікації починають словом «де», наприклад:

$$\Delta Q/Q = -(\alpha L m^2 \varepsilon)/2$$

(1.8)

де  $\Delta Q$  – зміна добробуту,

$Q$  – початковий ВВП,

$m$  – рівень зовнішньої міграції,

$\alpha L$  – частка робочої сили в доходах,

$\varepsilon$  – еластичність заробітної плати відносно робочої сили.

8. Посилання у тексті на рисунки, таблиці, формули необхідно виконувати за формами: «Як видно з рис. 3.5 ...», «Обчислення, проведені за формулою (2.6), свідчать ...», «Таблиця 1.3 подає ...».

9. Скорочення слів у тексті роботи та ілюстраціях до неї, крім загальноновизнаних аббревіатур, допускається тільки після наведених повних та скорочених (в дужках) слів та понять.

10. Посилання на літературу та інші інформаційні джерела наводять за текстом в квадратних дужках у кінці речення. Наприклад: [5], [12, с. 43], де цифрами позначають порядковий номер джерела в переліку літератури та номери сторінок. Якщо посилання відбувається відразу на декілька джерел, вони розділяються крапкою з комою. Наприклад [7; 19], [3, с. 78; 5, с. 23-24].

11. До списку літератури включають бібліографічні описи використаних джерел мовою тексту видання.

12. Додатки до кваліфікаційної роботи оформляються таким чином: у правому куті аркуша пишуть слово «Додаток» та вказують його порядковий номер (А, Б, В, Д і т.д.). Додатки в загальну кількість сторінок не входять.

13. Бібліографічне посилання може містити такі елементи:

- заголовок бібліографічного запису (ім'я автора);
- основну назву документа;
- відомості, що належать до назви (пояснюють і доповнюють її);
- відомості про відповідальність (містять інформацію про осіб і/або організації, які брали участь у створенні документа);
- відомості про повторність видання (містять інформацію про зміни й особливості цього видання відносно попереднього);
- вихідні дані (містять відомості про місце видання (випуску), видавця та рік випуску документа);
- позначення та порядковий номер тому, номера або випуску, якщо є посилання на твір або публікації з багаточастинного (багатотомного чи серіального) документа;
- відомості про обсяг (кількість сторінок) документа (у разі посилання на нього загалом);
- назву документа (журналу, збірника, газети тощо), в якому опубліковано об'єкт посилання (наприклад, статтю);
- відомості про місцезнаходження об'єкта посилання — номер сторінки в документі (у разі посилання на його частину);
- примітки (у посиланні на електронний ресурс, депоновану наукову роботу тощо).

Остаточна оформлена бакалаврська робота підписується студентом на титульному аркуші та у зброшурованому вигляді здається на кафедру для рецензування та прийняття науковим керівником рішення щодо можливості допуску роботи до захисту.

## **5. ПОДАННЯ, ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ**

Завершена бакалаврська робота підписується студентом, переплітається та подається на відгук науковому керівнику не пізніше **20 днів** до дати захисту. Невчасно здані роботи до захисту не приймаються.

### **Науковий керівник у відгуку:**

- дає оцінку актуальності теми бакалаврської роботи;
- розкриває зміст основних питань та завдань, поставлених у роботі;
- оцінює теоретичний рівень бакалаврської роботи, використання у ній сучасних методик;
- показує основні результати бакалаврської роботи;
- відображає реальність практичного впровадження пропозицій та рекомендацій випускника;
- оцінює самостійність та ставлення студента при виконанні бакалаврської роботи;
- рекомендує чи не рекомендує роботу до захисту перед Екзаменаційною комісією з урахуванням проходження роботою перевірки на плагіат.

Після отримання відгуку студент подає бакалаврську роботу завідувачу кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин не пізніше **10 днів** до дати захисту, після чого робота направляється одному з затверджених раніше рецензентів.

**У рецензії зазначається:**

- актуальність та доцільність теми дослідження;
- відповідність матеріалів бакалаврської роботи цілям і завданням, а також ступінь їх реалізації;
- рівень теоретичної та практичної проробки питань;
- якість та вірогідність сформульованих в роботі висновків, пропозицій, рекомендацій, правильності виконання розрахунків;
- ступеня оригінальності отриманих результатів при проведенні аналізу та розробки рішень;
- позитивні моменти та недоліки роботи;
- пропонується Екзаменаційній комісії оцінка роботи.

У рецензії, підписаній рецензентом, вказується його посада і місце роботи, вчений ступінь і вчене звання. Підпис рецензента засвідчується печаткою відділу кадрів або канцелярії за місцем основної роботи.

Завершена бакалаврська робота з відгуком наукового керівника і рецензією подається завідувачу кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, який підписує її та передає з усіма необхідними документами до ЕК для подальшого захисту.

Студент до захисту бакалаврської роботи готує ілюстративний матеріал (PowerPoint презентацію та роздатковий матеріал для членів ЕК). Кількість ілюстративного матеріалу повинна бути достатньою для викладу сутності виконаної роботи та визначається конкретно темою. Загальна тривалість виступу під час захисту бакалаврської роботи повинна складати не більше 10 хвилин.

Робота оцінюється Екзаменаційною комісією за кредитно-модульною системою. При оцінюванні бакалаврської роботи враховується її зміст, глибина дослідження, зміст доповіді студента, правильність відповідей на запитання членів комісії, вміння обґрунтовувати та відстоювати свою точку зору, оформлення роботи.

## **6. ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

ВКР має виконуватися студентом у повній відповідності до затверджених календарного плану, завдання та визначених вище вимог щодо змісту та оформлення. У випадках відставання від графіка студент зобов'язаний надати пояснення своєму науковому керівнику або завідувачу кафедри.

На період виконання ВКР на кафедрі складається графік консультацій наукових керівників. Метою систематичних консультацій є надання допомоги

студентові: у підборі літератури та нормативних джерел, формуванні та опрацюванні інформаційного забезпечення дослідження, виборі його методів, форм висвітлення результатів дослідження тощо; у дотриманні вимог до змісту й оформленню ВКР, своєчасному усуненні відхилень. Оперативне і ретельне виконання рекомендацій керівника сприяє своєчасному виконанню ВКР і є запорукою успішного захисту.

Відповідно до календарних етапів студент має подавати роботу частинами на перегляд, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену ВКР на рецензування науковому керівникові.

На завершену ВКР науковий керівник дає стислу рецензію (відзив), в якій (якому) зазначається:

- актуальність дослідження;
- сучасність використаних методів дослідження;
- рівень використання набутих у процесі навчання теоретичних знань при виконанні дослідження;
- вміння самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми; логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки;
- участь студента у наведених експериментальних дослідженнях, теоретичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї / методики;
- повнота розкриття теми;
- перспективність запропонованих рекомендацій;
- недоліки роботи та зауваження;
- - рекомендація до захисту .

Порушення студентом календарного плану виконання ВКР та її здачі на кафедру фіксується науковим керівником, який інформує завідувача кафедри. У разі значного порушення графіка науковий керівник зобов'язаний поінформувати про це завідувача кафедри та винести питання на засідання кафедри, але не пізніше 30 днів до засідання екзаменаційної комісії із захисту ВКР. Витяг з протоколу засідання кафедри передається директору інститута, який складає службову записку на ім'я ректора КРОК та проєкт наказу про відрахування студента з університету.

За наслідками розгляду студент за рішенням кафедри може бути не допущений до її захисту.

З метою забезпечення попереднього захисту ВКР на кафедрі створюються комісії у складі 2 викладачів. Керівник роботи до складу комісії з попереднього захисту роботи, як правило, не входить.

Метою проведення попереднього захисту роботи на кафедрі є:

- перевірка дотримання вимог щодо змісту роботи (виходячи з наданого завдання) та її оформлення;
- перевірка наявності усіх супроводжувальних документів (довідка від підприємства, відзив наукового керівника, матеріали апробації результатів дослідження (ксерокопії (витяги) програм наукових конференцій, тез доповідей, наукових статей), акт впровадження тощо);

➤ перевірка готовності автора до захисту роботи (вільне володіння матеріалом ВКР, здатність та позитивні відповіді на запитання стосовно суті та результатів дослідження, наявність демонстраційного матеріалу для публічного захисту роботи).

Комісія робить узагальнений висновок про готовність ВКР до захисту, про що ставить відповідну позначку в Завданні.

ВКР, які подані на кафедрі з порушенням встановлених термінів роботи комісій попереднього захисту, до розгляду в них без дозволу завідувача кафедри не приймаються.

Після проведення попереднього захисту робіт на кафедрі здійснюється реєстрація ВКР та оформлення допуску на зовнішні рецензії, але не пізніше, ніж за 5 робочих днів до початку роботи комісії. У такий же термін студент подає на кафедрі переплетену ВКР.

До зовнішнього рецензування ВКР залучаються провідні фахівці підприємств, підприємницьких і наукових структур, державних установ, а також викладачі інших вищих навчальних закладів, які мають вищу економічну освіту, значний стаж роботи за фахом, бажано ступінь кандидата (доктора) економічних наук.

Зовнішня рецензія надається у письмовому вигляді у довільній формі і має містити:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної випускної кваліфікаційної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми випускної кваліфікаційної роботи, відповідності змісту роботи завданню;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення діяльності підприємства згідно з напрямом теми, елементів наукової новизни;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від випускної кваліфікаційної роботи (оформлення, логіка, стиль і грамотність викладення тощо);
- інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної ВКР вимогам, що висуваються; про можливість допущення її до захисту. За бажанням можуть бути висловлені зауваження та думка про оцінку роботи за чотирибальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Рецензент має підписатися та зазначити свого прізвища, ім'я та по батькові, місце роботи і посаду, яку обіймає, і завірити підпис. Для підготовки студента до пояснень у зв'язку з можливими зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту роботи на засіданні АК ( атестаційна комісія ).

За негативної рецензії зовнішнього рецензента або наявності суттєвих зауважень стосовно змісту та оформлення ВКР вона має бути доопрацьованою і поданою на повторне рецензування. Про даний факт

студент зобов'язаний обов'язково поінформувати керівника роботи та завідувача кафедри.

Після отримання позитивних зовнішніх рецензій, робота брошурується у тверду палітурку. Супроводжувальні матеріали (відзив (довідка) підприємства-об'єкта дослідження, зовнішні рецензії, матеріали апробації, акти впровадження тощо) вкладаються в конверт, який приклеюється до внутрішнього боку обкладинки роботи

Оформлену бакалаврську роботу реєструють на кафедрі і передають на розгляд завідувачу кафедри, який має прийняти рішення про допуск студента до захисту ВКР на засіданні АК ( атестаційна комісія).

У разі виявлення формальних невідповідностей, у тому числі в формулюванні теми, назві підприємства (організації), за матеріалами якого виконано дослідження тощо, ВКР не реєструється, на рецензування не приймається і до захисту не допускається.

Допуск до захисту здійснюється шляхом відповідного запису завідувача кафедри.

Якщо завідувач кафедри вважає за неможливе допустити ВКР до захисту через її незадовільну якість, то питання має бути заслухане на засіданні кафедри за участю наукового керівника. Обговорення оформлюється протоколом і подається на затвердження декану факультету і ректору університету.

Захист ВКР відбувається на відкритому засіданні АК, яка формується за напрямками підготовки бакалаврів.

Склад АК та графік її роботи затверджує ректор університету.

На засідання АК до початку захисту подаються такі документи:

- витяг із наказу ректора про затвердження персонального складу АК;
- список студентів екзаменаційної групи, які допущені до захисту ВКР за підписом декана факультету;
- довідка від деканату про виконання студентом навчального плану і про одержані ним оцінки з теоретичних дисциплін, навчальних та виробничих практик;
- ВКР студента;
- письмовий відзив керівника ВКР;
- зовнішні рецензії на ВКР;
- інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної ВКР (довідки про впровадження пропозицій студента у практичну діяльність підприємства, видані статті студента з теми випускної кваліфікаційної роботи, матеріали апробації результатів наукових досліджень тощо).

Під час підготовки до захисту студент має погодити зі своїм науковим керівником складену ним стислу доповідь щодо ВКР, а також виступ-презентацію з використанням комп'ютерних технологій на 7-10 хвилин, необхідний роздатковий матеріал – наочну ілюстрацію відповідних тверджень під час доповіді, зміст та якість якого перевіряє науковий



керівник. Кількість примірників ілюстративного матеріалу повинна відповідати кількісному складу АК. Обсяг тексту доповіді має відповідати 10 хвилинам виступу, містити основні результати аналізу матеріалів об'єкта дослідження й творчих розробок щодо пропозицій і рекомендацій, які є результатом проведеного дослідження, з акцентом на елементах наукової новизни та практичної значущості роботи. Перед захистом слід ретельно прочитати рецензії, особливу увагу звернути на висловлені рецензентами зауваження і за можливістю усунути зазначені недоліки або дати аргументовану відповідь у доповіді.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь студента і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Процедура захисту протоколюється секретарем комісії.

Студент стисло доповідає комісії сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь наочними матеріалами.

Після доповіді студента зачитуються рецензії на ВКР і він відповідає на всі зауваження рецензентів.

Під час захисту ВКР члени АК, присутні на захисті викладачі, спеціалісти можуть ставити студентові запитання щодо змісту ВКР. Відповіді студента мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Після відповідей студента на запитання оголошується відзив наукового керівника виконаної ВКР.

Якщо захист ВКР не відбувся з поважних причин, про що студент має подати відповідні документи, ректор університету може продовжити термін його навчання до наступного терміну роботи АК із захисту ВКР, але не більше як на один рік.

Після завершення роботи АК складає звіт, в якому відображаються основні кількісні показники щодо рівня й якості успішності по проведених іспитах і захистах, характеристиках виконаних ВКР щодо впровадження конкретних пропозицій у практику діючих підприємств, застосування сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій в аналітичних дослідженнях і т. ін.

Захищені ВКР представники кафедри здають в архів КРОК не пізніше як через 3 дні після завершення роботи АК, де вони зберігаються протягом 75 років.

## 7. СКЛАДОВІ ОЦІНКИ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

| Вид роботи                                                                                                                                                                                                                                                                       | К-ть балів |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Теоретичний та аналітичний рівень роботи: чіткість формулювання об'єкту, предмету, мети і завдань роботи та оцінка їх реалізації, логічність структури роботи, її лаконічна завершеність, вміння узагальнювати матеріал і робити висновки, самостійність проведеного дослідження | 50         |
| Актуальність обраної теми дослідження                                                                                                                                                                                                                                            | 5          |
| Наявність посилань                                                                                                                                                                                                                                                               | 5          |
| Дотримання граматичних і стилістичних правил                                                                                                                                                                                                                                     | 2          |
| Відповідність вимогам до тексту, шрифту, відступів, полів, оформлення таблиць, рисунків, додатків                                                                                                                                                                                | 3          |
| Вміння студента подавати результати свого дослідження, логічно структурувати доповідь та доводити до присутніх у стислій формі                                                                                                                                                   | 15         |
| Відповіді на запитання (чіткість формулювання та відповідність заданому запитанню)                                                                                                                                                                                               | 20         |
| Загальна кількість балів                                                                                                                                                                                                                                                         | 100        |

Для переведення суми балів в оцінку за національною шкалою використовується шкала відповідності:

### Шкала відповідності

| За 100-бальною шкалою | Оцінка за національною шкалою                      |            |
|-----------------------|----------------------------------------------------|------------|
| 90-100                | 5                                                  | відмінно   |
| 70-89                 | 4                                                  | добре      |
| 51-69                 | 3                                                  | задовільно |
| 0-50                  | Незадовільно<br>з можливістю повторного захисту ДР |            |

Оцінка дипломної роботи має здійснюватися колегіально. Кожен член Комісії повинен оцінити поданий МР за вищезазначеними критеріями та показниками та виставити відповідну оцінку. Середній бал, отриманий здобувачем, визначається комісією на основі оцінок усіх членів комісії, які брали участь у засіданні, з урахуванням оцінки керівника ДР. Оцінка, отримана здобувачем за магістерську роботу, є остаточною і оскарженню не підлягає та зазначається у виписці до диплома.

## 8. ТЕМАТИКА НАПРЯМІВ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

1. Вплив економічної глобалізації на розвиток міжнародних економічних відносин.
2. Зміни в міжнародних економічних відносинах під впливом війни, розв'язаною росією проти України.
3. Дипломатична складова сучасних міжнародних економічних відносин.
4. Розвиток підприємницьких інновацій в сучасних міжнародних бізнес-структурах.
5. Роль нових технологій у розвитку сучасного міжнародного бізнесу.
6. Адаптація стратегій малого та середнього бізнесу до сучасних умов глобалізації.
7. Особливості управління міжнародним бізнесом під час воєнного положення.
8. Технологічні інновації як провідний чинник сучасного розвитку міжнародних компаній.
9. Вплив інтернет-бізнесу на економічне зростання країни.
10. Розвиток ділової активності в цифровому світі.
11. Сучасні виклики для стартапів та малого бізнесу в \_\_\_\_ (країна/компанія)
12. Кластерні утворення як фактор розвитку підприємницьких структур в умовах економічної глобалізації.
13. Прямі іноземні інвестиції та зелені інновації в європейських транснаціональних компаніях.
14. Економічна результативність урегулювання конфліктів в міжнародних компаніях.
15. Управління розвитком кадрового потенціалу в міжнародних компаніях
16. Специфіка поведінки співробітників міжнародних компаній в зарубіжних підрозділах.
17. Моделі організаційної поведінки як базис прийняття рішень в міжнародних компаніях.
18. Малі та середні компанії як суб'єкти міжнародного бізнесу
19. Формування глобальних ланцюгів створення вартості у світовій економіці.
20. Формування експортного потенціалу підприємств України в умовах міжнародної конкуренції (на прикладі окремої галузі).
21. Трансформація енергоринку України в умовах євроінтеграції.
22. «Зелена економіка» у системі міжнародних економічних відносин: можливості для України.
23. Ресурсне забезпечення міжнародного економічного співробітництва у галузі альтернативної енергетики.
24. Стимулювання розвитку ІКТ в Україні в умовах посилення глобальної конкуренції.

25. Інтенсифікація зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС.

## 9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Бакалаврська робота підлягає перевірці на плагіат (Наказ ректора 59-1 від 21.07.2015).

Остаточний варіант бакалаврської роботи після перевірки керівником БР необхідно надіслати електронною поштою у форматі WORD методисту випускаючої кафедри не пізніше ніж за три тижні до дати захисту. Згідно з затвердженим порядком методист випускаючої кафедри має направити наукову роботу до відповідного навчально-методичного відділу для перевірки на плагіат. Протягом 10 днів методисту випускаючої кафедри надають звіт про результати перевірки на плагіат.

Відповідно до положень Кодексу академічної доброчесності Університету «КРОК», БР не має містити будь-якого плагіату, зокрема:

- привласнення авторства - оголошення себе автором чужої оригінальної наукової праці; публікація під своїм ім'ям наукової праці, написаної спільно з іншими особами, без зазначення їх імен;
- копіювання чужих матеріалів у свою наукову працю без внесення змін до запозиченого та без належного цитування;
- поєднання власних і запозичених аргументів без належного цитування;
- приховане некоректне запозичення — включення до своєї наукової роботи чужих матеріалів із незначними змінами скопійованого матеріалу (переформулювання речень, зміна в них порядку слів тощо) і без відповідного цитування;
- самоплагіат - багаторазова публікація одних і тих же наукових результатів, отриманих самим автором;
- парафрази - переклад своїми словами чужих думок, ідей чи тексту на основі заміни слів (знаків), фразеологічних зворотів чи речень при використанні будь-якої авторської наукової праці, що зберігається на електронних чи паперових носіях, у тому числі розміщена в мережі Інтернет;
- компіляція — створення великого масиву тексту шляхом копіювання чужих матеріалів із різних джерел без поглибленого вивчення проблеми, без внесення виправлень, посилань на авторів і «маскування» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

Виявлення факту академічного плагіату в бакалаврських роботах здійснюється на етапі подання їх на перевірку науковому керівнику БР.

У разі виявлення більше 50% інформації без відповідного посилання, БР може бути відхилена без права подальшого розгляду відповідним рішенням випускаючої кафедри, яке приймається кафедрою колегіально разом з керівником БР. Також має бути ухвалене рішення про можливість здобувача подати заявку на повторний захист БР, але лише у разі її доопрацювання або підготовки нової МР за визначеною випускаючою кафедрою темою.

Про прийняте рішення здобувач має бути повідомлений письмово. Здобувач, який не захистив бакалаврську роботу, має право провести її повторний захист протягом року після виконання наукового дослідження.

Студент повинен підписати Декларацію доброчесності, у якій засвідчить, що написав бакалаврську роботу самостійно, не використовував жодних джерел або ресурсів, окрім зазначених у списку літератури, і не подав її в такій чи подібній формі для оцінювання в жодному іншому вищому навчальному закладі. (Додаток Ж.)

## **10. ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ТА ЗБЕРІГАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Дипломна робота повинна бути оформлена в тверду обкладинку таким чином, щоб сторінки не випадали та їх не можна було вилучити без пошкоджень.

Після публічного захисту дипломних робіт випускаюча кафедра передає їх паперові та електронні версії, супровідні документи до репозитарію університету.

Здобувач повинен надіслати на електронну пошту випускаючої кафедри електронну версію дипломної роботи та довідкову інформацію.

Файл дипломної роботи не повинен бути захищений паролем і зберігатися у форматі \*.pdf та містити в назві прізвище та ініціали здобувача вищої освіти – Сидоренко О.І.pdf. Електронна версія дипломної роботи має повністю відповідати друкованій

## **Зразок заяви на затвердження теми бакалаврської роботи**

## ЗАЯВА

(науковий ступінь, вчене звання, посада П.І.Б.).

підпис

*(заява подається на кафедру лише за умови наявності згоди наукового керівника, засвідченої особистим підписом)*

**ЗРАЗОК завдання на випускний кваліфікаційний проект (роботу)  
студентові**

**Вищий навчальний заклад Університет економіки та права КРОК**  
***Навчально-науковий інститут міжнародної освіти***

Кафедра \_\_\_\_\_

Освітня програма \_\_\_\_\_

**Затверджую**

Зав. кафедри \_\_\_\_\_

«\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р

**Завдання**  
**на випускний кваліфікаційний проект (роботу) студентові**

\_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Затверджена наказом ректора від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. №\_\_

2. Строк здачі студентом закінченого проекту (роботи)

3. Цільова установка та вихідні дані до проекту (роботи)

*Мета проекту (роботи)* \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

*Об'єкт дослідження* \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

*Предмет дослідження* \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

4. Перелік графічного матеріалу \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_





7. Календарний план виконання проекту (роботи)

| №<br>пор. | Назва етапів випускного кваліфікаційного<br>проекту (роботи) | Строк виконання етапів<br>роботи |          |
|-----------|--------------------------------------------------------------|----------------------------------|----------|
|           |                                                              | за планом                        | фактично |
| 1         | 2                                                            | 3                                | 4        |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |
|           |                                                              |                                  |          |

8. Дата видачі завдання «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_р.

9. Керівник випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

\_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали, підпис)

10. Керівник освітньо-професійної програми \_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали, підпис)

11. Завдання прийняв до виконання студент

\_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали, підпис)

12. Відгук керівника випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Керівник випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

---

*(nidnuc, dama)*

### 13. Висновок про випускний кваліфікаційний проект (роботу)

# Випускний кваліфікаційний проект (робота) студента

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник освітньо-професійної програми \_\_\_\_\_  
(підпис, прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис, прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

« \_\_\_\_\_ » 20\_\_ p.

ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ВКР

Вищий навчальний заклад Університет економіки та права КРОК  
*Навчально-науковий інститут міжнародної освіти*

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«\_\_\_\_\_»  
(назва теми)

Студента\_\_курсу,\_\_групи,  
спеціальності 292 «Міжнародні  
економічні відносини»  
Освітня програма «\_\_\_\_\_»

Прізвище, ім'я  
по батькові

\_\_\_\_\_  
(підпис студента)

Науковий керівник  
науковий ступінь  
вчене звання

Прізвище, ім'я  
по батькові

\_\_\_\_\_  
(підпис наукового  
керівника)

Гарант освітньої  
програми «\_\_\_\_\_»

Прізвище, ім'я  
по батькові

\_\_\_\_\_  
(підпис гаранта)

Київ 20\_\_\_\_

**Приклади оформлення  
бібліографічного опису у списку джерел до наукової роботи**

**Законодавчі та нормативні документи**

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. №93/96 ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>

**Книги: один, два, три автори**

1. Денисов О.Є. Забезпечення економічної безпеки галузі в умовах глобалізації: монографія/ Університет "КРОК". Київ: ДКС центр, 2019. 420 с.
2. Дмитрієва Н.О. Діджиталізація міжнародних економічних відносин: розвиток електронної торгівлі: монографія / наук. ред. В.Є. Поліванов. Київ: Університет "КРОК", 2021. 271 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/3133>
3. Marynovych V.V. Organization Theory and Organizational Development: manual for students of full-time and part-time forms of education. Kyiv: "KROK" University, 2023. 230 p. <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/278>
4. Рокоча В.В., Одягайло Б.М., Терехов В.І. Бізнес-стратегії європейських компаній: навчальний посібник. / під заг. ред. В. В. Рокочої. Київ: Університет економіки та права "КРОК", 2018. 312 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/1520>

**Книги: чотири і більше авторів**

1. Міжнародна торговельна діяльність: підручник / В.В. Рокоча, В.Г. Алькема, В.І. Терехов, Б.М. Одягайло [та ін.]; наук. ред. В.В. Рокоча. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2018. 698 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/58>
2. Посередницька діяльність на світових товарних ринках: навчальний посібник / В.В. Рокоча, Б.М. Одягайло, В.І. Терехов, С.А. Філатов. Київ: Університет «КРОК», 2020. 150 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/53>

**Книги: частина видання**

1. Лотарєв А.Г., Скулиш Ю.І., Захаров О.І. Управління фінансовими ризиками на підприємстві. *Розвиток інформаційного суспільства:*

колективна монографія в 10-ти т. -Т.8: Економічна безпека держави на макро - та мікрорівнях / В. І. Грушко [та ін.]; наук. ред. В. С. Сідак. Київ: Університет економіки та права "КРОК", 2012. С.157-179

2. Наумова О.О. Управління знаннями в системі активізації інноваційної діяльності. *Розвиток інформаційного суспільства*: колективна монографія в 10-ти т.- Т.5 : Управління змінами в умовах інноваційного розвитку / наук. ред. І. Л. Петрова. Київ: Університет економіки та права "КРОК", 2012. С 37-56

3. Цевух С.М. Євроатлантична та тихоокеанська складові експортної орієнтації міжнародного бізнесу України. *Сучасні технології реалізації експортного потенціалу*: колективна монографія / за ред. В.В. Рокочої. Київ: Університет "КРОК", 2022. С. 283-326 URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/56>

### **Багатотомний документ**

1. Генеза менеджменту: системи процеси, проекти: колективна монографія: в 2-х томах. Т.1/ ред. В. Г. Алькема. Київ: Університет "КРОК", 2024. 265 с URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/3134>

2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти т-х. Т.13: Міжнародне приватне право/ гол.ред.кол. А. С. Довгерт. Харків: Право, 2021. 864 с

### **Статті із періодичних видань**

1. Dolianovska I., Lotariev A. Prospects of development of the mediation model in Ukraine on the example of some Post-Soviet Union republics (Belarus, Moldova, Georgia). *Legal Bulletin*. 2021. Iss. 2. Pp. 108-113. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/2313>

2. Прохорова М.Е., Вибодовський М.В. Економічні передумови створення та світова практика законодавчого регулювання криптовалют. *Стратегія розвитку України*. 2018. № 1. С. 96-101.

3. Digitization of the Production Process: An Example of The Use of RFID Technologies For Modern Enterprises / Oleg Denysov, Nataliia Litvin, Andrii Lotariev, Vitalii Oliinyk. *International Journal of Religion*. 2024. Vol. 5. № 11. - DOI <https://doi.org/10.61707/58nkr974>

### **Частина видання: матеріали конференцій (тези, доповіді)**

1. Bielova O., Lotariev A. The influence of ecologization on the modern

educational process. *Сучасний менеджмент організації: витоки, реалії та перспективи розвитку*: тези доповідей IV Наукової конференції (18 квітня 2024 р.). Київ: Університет "КРОК", 2024.  
<https://conf.krok.edu.ua/ММО/ММО-2024/paper/view/2024>

2. Прохорова М.Е., Терлецька М.Е. Імпакт інвестування, як один із механізмів державного управління для відбудови України у післявоєнний час. *Science and technology: problems, prospects and innovations: proceedings the 4 th International scientific and practical conference* (January 18-20, 2023). Osaka: CPN Publishing Group., 2023. P. 512-521.

### **Електронні ресурси**

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Вчені записки Університету «КРОК». URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/about>
3. Наукові публікації кафедри міжнародного бізнесу Університету «КРОК». URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdili/navchalni/kafedra-mizhnarodnoho-biznesu/naukovi-publikatsiji>

### **Перекладні видання**

1. Котлер Ф., Катарджая Г., Сетьяван І. Маркетинг 4.0. Від традиційного до цифрового / пер. з англ. К. Куницька, О. Замаєва. К.: КМ- БУКС, 2019. 224 с.

### **Автореферати дисертацій**

1. Токар В.В. Інноваційно-інвестиційна діяльність промислових підприємств у системі забезпечення економічної безпеки держави: автореф. дис....доктора економ. наук: 21.04.01 / Університет економіки та права "КРОК". Київ, 2013. 36 с.

### **Дисертації**

1. Горбачук О.І. Економічна дипломатія в забезпеченні економічної безпеки держави: дис. ... канд.економ.наук: 21.04.01 /Університет економіки та права «КРОК». Київ, 2017. 242 с.

**Як брошурувати матеріали випускної кваліфікаційної роботи**

***Матеріали випускної кваліфікаційної роботи слід брошурувати у такій послідовності:***

1. Титульний лист (див. зразок).
2. Індивідуальне завдання (бланк).
3. Анотація (українською та англійською мовами).
4. Реферат.
5. Зміст.
6. Текст роботи.
7. Список використаних джерел.
8. Додатки.

***Окремо до ВКР додаються (НЕ БРОШУРУЮТЬСЯ):***

1. Довідка про антиплагіат.
2. Зовнішня рецензія.
3. Декларація доброчесності.

## Зразок змісту

| ЗМІСТ                                                                                                                                             |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| ВСТУП.....                                                                                                                                        | 6         |
| <b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕДУМОВ ТА ПРИЧИН<br/>ВИНИКНЕННЯ ТОРГОВИХ ВІЙН.....</b>                                                         | <b>10</b> |
| 1.1. Торгові війни як інструмент економічної експансії і конкурентної<br>боротьби.....                                                            | 10        |
| 1.2. Сучасні методи ведення торговельної війни, її об'єкти і суб'єкти.....                                                                        | 21        |
| 1.3. Глобальні наслідки торгових війн.....                                                                                                        | 33        |
| 1.4. Міжнародні економічні механізми протидії торговим війнам.....                                                                                | 37        |
| Висновки до розділу 1.....                                                                                                                        | 41        |
| <b>РОЗДІЛ 2. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ<br/>ВІДНОСИН США І КИТАЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ<br/>НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....</b>         | <b>43</b> |
| 2.1. Чинники протистояння та загострення торгових війн між США і Китаєм..                                                                         | 43        |
| 2.2. Напрямки і форми ведення торгової війни між США і Китаєм.....                                                                                | 61        |
| 2.3. Наслідки торговельної війни для економік США і Китаю.....                                                                                    | 72        |
| 2.4. Динаміка змін показників світової торгівлі у контексті торговельних війн США<br>і Китаю.....                                                 | 80        |
| Висновки до розділу 2.....                                                                                                                        | 85        |
| <b>РОЗДІЛ 3. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНИХ<br/>ВІДНОСИН МІЖ США ТА КИТАЄМ.....</b>                                             | <b>87</b> |
| 3.1. Перспективи розвитку стратегічного партнерства в умовах посилення<br>економічної конкуренції США і Китаю.....                                | 87        |
| 3.2. Глобальні економічні інтереси і напрямки протидії торговельним війнам між<br>США і Китаєм.....                                               | 93        |
| 3.3. Наслідки та результати застосування глобальних механізмів протидії<br>торговельним війнам і можливості, що відкриваються перед Україною..... | 99        |
| Висновки до розділу 3.....                                                                                                                        | 102       |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                                                                     | 104       |
| СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ....                                                                                           | 108       |
| ДОДАТКИ.....                                                                                                                                      | 117       |



**Зразок декларації доброчесності**

**ДЕКЛАРАЦІЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

«Я, ПІБ, студент(ка) \_\_\_\_\_ групи бакалаврату Університету економіки та права «КРОК», усвідомлюючи важливість принципів забезпечення академічної доброчесності та підтримуючи політику Університету щодо її реалізації впевнено заявляю, що написав(ла) цю бакалаврську роботу самостійно і не використовував(ла) жодних джерел або ресурсів, окрім зазначених у списку літератури. При цьому використання ідей, результатів досліджень і текстів інших авторів в бакалаврській роботі мають посилання на відповідне джерело. Це також стосується графічних зображень.

Бакалаврська робота не була подана в такій чи подібній формі для оцінювання в жодному іншому національному чи закордонному вищому навчальному закладі та не була опублікована в іншому місці. Цей документ відповідає версії, поданій в електронному вигляді».

Дата: ДД ММ РРРР

Підпис

ПІБ

**Зразок відгука наукового керівника, що має міститися у завданні додатку  
Б**

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА  
на дипломну роботу здобувача освітнього ступеня «бакалавр»**

\_\_\_\_\_

*(прізвище, ініціали)*

на тему: « \_\_\_\_\_ »

*(назва теми)*

(У відгуку вказати оцінку актуальності теми дослідження, його наукової новизни та практичної цінності, виявлені недоліки. Особливо відзначити виконання роботи за замовленням або в інтересах конкретного підприємства, організації, установи, апробацію результатів дослідження на семінарах та конференціях тощо)

—

Актуальність теми:

Позитивні риси бакалаврської роботи:

Наявність самостійних розробок автора:

Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:

Наявність недоліків:

Оцінка виконання окремих розділів та вимог (до 10 балів за кожний показник, якщо інше не встановлене кафедрою), додаткові критерії може встановити кафедра або керівник

- |                                        |                                                                                    |
|----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. План, вступ та оглядовий (I) розділ | 6. Критичний аналіз публікацій з теми дослідження                                  |
| 2. Аналітичний (II) розділ             | 7. Використання сучасних наукових методів, моделювання та інформаційних технологій |
| 3. Рекомендаційний (III) розділ        | 8. Оброблення, аналіз та інтерпретація фактичного (експериментального) матеріалу   |
| 4. Висновки і пропозиції               | 9. Візуалізація ключової інформації                                                |
| 5. Використані джерела                 | 10. Дотримання вимог до оформлення роботи                                          |

Дипломна робота рекомендована до захисту в ДЕК.

**Оцінка наукового керівника:**

**Науковий керівник:** \_\_\_\_\_

*(посада, вчене звання, науковий ступінь)*

\_\_\_\_\_

*(підпис)*

\_\_\_\_\_

*(прізвище, ініціали)*

“ ” \_\_\_\_\_ 2023 \_\_\_\_ р.

Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Глобальні економічні наслідки торговельної війни між США і Китаєм»: 98 с., 4 рис., 3 табл., 54 літературних джерела, 8 додатків.

**Перелік ключових слів (словосполучень):** ТОРГОВЕЛЬНА ВІЙНА, ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ, МІЖНАРОДНИЙ ТОРГІВЕЛЬНИЙ БАЛАНС, ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ПОТЕНЦІЙНІ ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ, ГЕОПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ, ЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІК, ІНВЕСТИЦІЇ, ВИРОБНИЦТВО, РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ, ГЛОБАЛЬНІ ФІНАНСИ.

**Об'єкт дослідження:** процеси глобальних економічних наслідків торговельної війни між США і Китаєм.

**Предмет дослідження:** механізм впливу торгового конфлікту між Китаєм та США на світову економіку.

**Мета кваліфікаційної роботи:** дослідження впливу торговельної війни між двома найбільшими світовими економіками на глобальну економіку, зокрема на торгівлю, інвестиції, регіональну та світову стабільність, а також формування нових геополітичних зон впливу.

**Методи дослідження:** теоретичні методи: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, історичного та логічного, каузальний; емпіричні методи: статистичний, графічний, класифікацій; метод експертних оцінок, рейтингування та ін.

**Отримані результати та їх новизна:** полягає у розкритті деяких питань щодо дослідження глобальних економічних наслідків торговельної війни між США і Китаєм та наслідки і результати застосування глобальних

механізмів протидії торговельним війнам і можливості, що відкриваються перед Україною.

**Значущість виконаної роботи та висновки:** подальше створення правових, політичних, економічних умов для пом'якшення протистояння економіки США та Китаю.

**Рекомендації щодо використання результатів:** Практичне значення полягає в тому, що дана робота може бути використана як основа для подальшого дослідження суперництва двох світових лідерів – США та КНР на сучасному етапі.

## Приклад оформлення анотації

## АНОТАЦІЯ

**Матвієнко Д.А. «Глобальні економічні наслідки торговельної війни між США і Китаєм»** Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» Освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини» ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК», Київ, 2023.

Робота присвячена дослідженню впливу торговельної війни між США і Китаєм на глобальну економіку. Торговельна війна між двома найбільшими економіками світу має значний вплив на глобальну торгівлю, інвестиції та економічне зростання. Вона призвела до зростання торговельних бар'єрів, невпевненості бізнесу та зниження довіри на ринках. Глобальні економічні наслідки цієї війни відчуються на різних рівнях. Зменшення міжнародної торгівлі та інвестицій призводить до зменшення обсягів виробництва, збільшення цін на товари і послуги, а також нахилу світової економіки до нерівноваги. Цей конфлікт також має геополітичні наслідки, оскільки США та Китай займають ключові позиції в системі світового господарства. Робота базується на дослідженнях таких вчених, як Ші Цзинпін, Цзяо Шаньхуа, Лі Цзяньхуа, Пол Круз, Робертсон Джонсон та Емілі Дейвіс. Ці дослідження розглядають різні аспекти торговельної війни між США і Китаєм та її вплив на економіку країн і світову торгівлю. Вони аналізують економічні наслідки, геополітичні аспекти та стратегії реагування на цей конфлікт.

**Ключові слова:** торговельна війна, економічні санкції, міжнародний торговельний баланс, глобальна економіка, експорт, імпорт, конкурентоспроможність, потенційні економічні ризики, геополітичні наслідки, залежність економік, інвестиції, виробництво, розвиток технологій, глобальні фінанси.